

Чемпионаты мира по футболу, в свою очередь, объединяют миллионы футбольных болельщиков, и каждая новость, связанная с турниром, становится объектом повышенного интереса. Спортивные СМИ проводят прямые трансляции матчей, предоставляют анализы и комментарии, публикуют интервью с игроками и тренерами, подробно освещая каждый аспект этого грандиозного события.

Эти мировые спортивные события служат не только источником гордости для стран и команд, но и создают уникальные возможности для спортивных СМИ привлечь большую аудиторию, расширить свой охват и монетизировать свой контент. Они являются центральными точками в календаре спортивных изданий и продолжают оставаться ключевыми моментами в мире спортивной журналистики.

Інтэрферэнцыя галасоў персанажа і наратара ў аповесці В. Быкава «Знак бяды»

*Яромка М. В., магістрант БДУ,
наук. кір. Бутырчык Г. М., канд. філал. навук, дац.*

Аповесць В. Быкава «Знак бяды» (1982) характарызуецца наяўнасцю розных галасоў, што выклікае цікавасць да спецыфікі іх камбінавання ў творы.

Ж. Жэнет уводзіць паняцце факалізацыі, якое азначаецца як абмежаванне, выбар наратыўнай інфармацыі адносна так званага ўсёведання. Ж. Жэнет вылучае два пытанні – «Хто бачыць?» і «Хто гаворыць?», размяжоўваючы персанажа, чый пункт погляду вызначае перспектыву апаведу, і наратара, які расказвае пра падзеі [3, с. 186]. В. Шмід прапануе набор прыкмет для размежавання тэкстаў персанажа і наратара, якія абапіраюцца на распрацаваную даследчыкам мадэль пункту погляду: тэматычныя, ацэначныя, граматычныя і стылістычныя прыкметы [2, с. 203]. Найбольш распаўсюджанымі формамі інтэрферэнцыі выступаюць простая мова, ускосная мова, няўласна-простая мова [2, с. 209].

У аповесці «Знак бяды» прысутнічае інтэрферэнцыя галасоў персанажа і наратара, якая мае формы простаі і ўскоснай мовы, а таксама няўласна-простаі мовы. Простая мова мае адпаведныя фармальныя паказчыкі і выразна вылучаецца ў тэксце: ««Што будзе? Чаго чакаць ад немцаў? Дзе нашы, і калі настане канец гэтай калатнечы?» – паныла думаў Пятроку» [1, с. 17]. Наратар у такім выпадку напрамую перадае словы або думкі персанажа і адмяжоўваецца ад яго. Тое самае адбываецца ў наступным урыўку, але ўжо без фармальных адзнак з ужываннем ускоснай мовы: «Гэты яўны падкоп паліцаяў пад яго Сцепаніду не спадабаўся Петраку, і ён падумаў: ці не

дзеля гэтага яны сюды і прыпаўзлі?» [1, с. 32]. Менш відавочна маркіраваны пераход ад голасу героя да голасу наратара ўяўляе сабой прамежкавы крок паміж выразным размежаваннем і шчыльнай пераплеценасцю галасоў пры выкарыстанні няўласна-простай мовы.

«Пятрок памкнуўся быў нешта сказаць, але толькі махнуў рукой: Сцепаніду не перапыніш. Хіба што ўцямяшыш бабе насуперак яе волі? Тое, што для цябе ясны дзень, ёй здаецца цёмнаю ноччу. Паспрабуй дакажы, што сёння ёй няблага пашэнціла <...> Канешне, ён [Гуж] п'яніца, нягоднік, нямецкі халуі, але ж ён – улада. Быццам яму, Петраку, вялікая радасць піць з ім гарэлку, прыслухваць ды яшчэ слухаць яго знявагі?» [1, с. 40]. Прыкметамі голасу Петрака ў прыведзеным урыўку бачацца адзнакі размовы з самім сабой (для цябе, паспрабуй), вагання (можа) і пэўнасці (канешне). У той жа час пра Петрака гаворыцца збоку, у трэцяй асобе – у гэтым плане тэкст нічым не адрозніваецца ад тэксту наратара.

Пры ўжыванні няўласна-простай мовы ў тэксце адбываецца дыялог паміж персанажам і наратарам. Напрыклад, Сцепаніда згадвае гісторыю сваіх стасункаў з Карнілам і напрыканцы задаецца пытаннем: «Можа, цяпер яму за тое пакаранне?» Адразу ўслед за гэтым гучыць яшчэ адно пытанне: «Але ж не, хіба за такое можна караць?» [1, с. 185]. У крыху ранейшым эпізодзе Сцепаніда думае: «Хай раскулачваюць, хай вывозяць з вёскі гэтага зверыядаўца, каб яго і духу тут не было. Без яго тут будзе спакойней». Далей у асобны абзац вынесенае пытанне: «Але ж за што іншых?» І зноў з новага радка: «Пра іншых яна не магла думаць без болю ў душы...» [1, с. 183]. Шэраг пытанняў, зададзеных насуперак папярэднім думкам, каб справакаваць на новыя развагі, прачытваецца як дыялог, дзе канфлікт розных ступеняў ведання мінулага і будучыні мусіць прывесці да больш глыбокага разумення падзей.

Меншая ці большая рэзкасць, эмацыйнасць выказвання адпаведна суадносяцца з наратарам і персанажам і ў наступным фрагменце: «Было ёй да гаркоты крыўдна ў душы і боязна, і чула яна: магчымасці яе людскага жыцця ўсё вузелі-змяншаліся <...> І што было рабіць, апроч як бедаваць, лямантаваць, плакаць? Але слязмі ды крывёю і так набрыняла зямля, што з таго шкоды вайне? Тады што ж – трываць усё моўчкі, чакаць лепшай часіны? Чула яна сваім сэрцам: за меншай бядой заўжды дыбае большая, тады заякочаш, але хто паможа?» [1, с. 59]. Згадкі сітуацыі ў свеце ў камбінацыі са зменамі ва ўласным жыцці, абстрактнасць разваг, спалучаная з асабістымі рэакцыямі, гавораць пра тое, што тут гучаць розныя галасы. Пры гэтым усе думкі могуць належаць Сцепанідзе, але часткова фармулююцца наратарам – асабістыя перажыванні прагаворваюцца голасам гераніі, а раскрыццё адцягненага кантэксту агучваецца наратарам.

Выкарыстанне няўласна-простай мовы як формы інтэрферэнцыі галасоў персанажа і наратара сцірае мяжу паміж гэтымі галасамі. Змяшэнне галасоў,

роздумы персанажа, агучанья наратарам, ператвараюцца такім чынам у мадэль самой рэфлексіі як працэсу пераасэнсавання з новай пазіцыі – як наратар дафармулёўвае за героя тое, што той не ў стане прамовіць, так чалавек прыходзіць да іншага разумення свайго мінулага, калі можа адасобіцца ад непасрэднага досведу.

Такім чынам, аповесць В. Быкава «Знак бяды» характарызуецца інтэрферэнцыйнай галасоў персанажа і наратара, выяўленай у формах прастай, ускоснай і няўласна-простай мовы, што ўскладняе апавядальную структуру аповесці і паглыбляе разуменне рэфлексіі над мінулым як спосабу пошуку сэнсу ва ўласным жыцці.

Літаратура

1. Быкаў, В. Знак бяды. / В. Быкаў. – Мінск: Папуры, 2022. – 320 с.
2. Шмид, В. Нарратология. / В. Шмид. – 2-е изд., исп. и доп. – М.: Языки славянской культуры, 2008. – 304 с.
3. Genette, G. Narrative Discourse: An Essay in Method. / G. Genette. – Ithaca, New York: Cornell University Press, 1980. – 285 p.